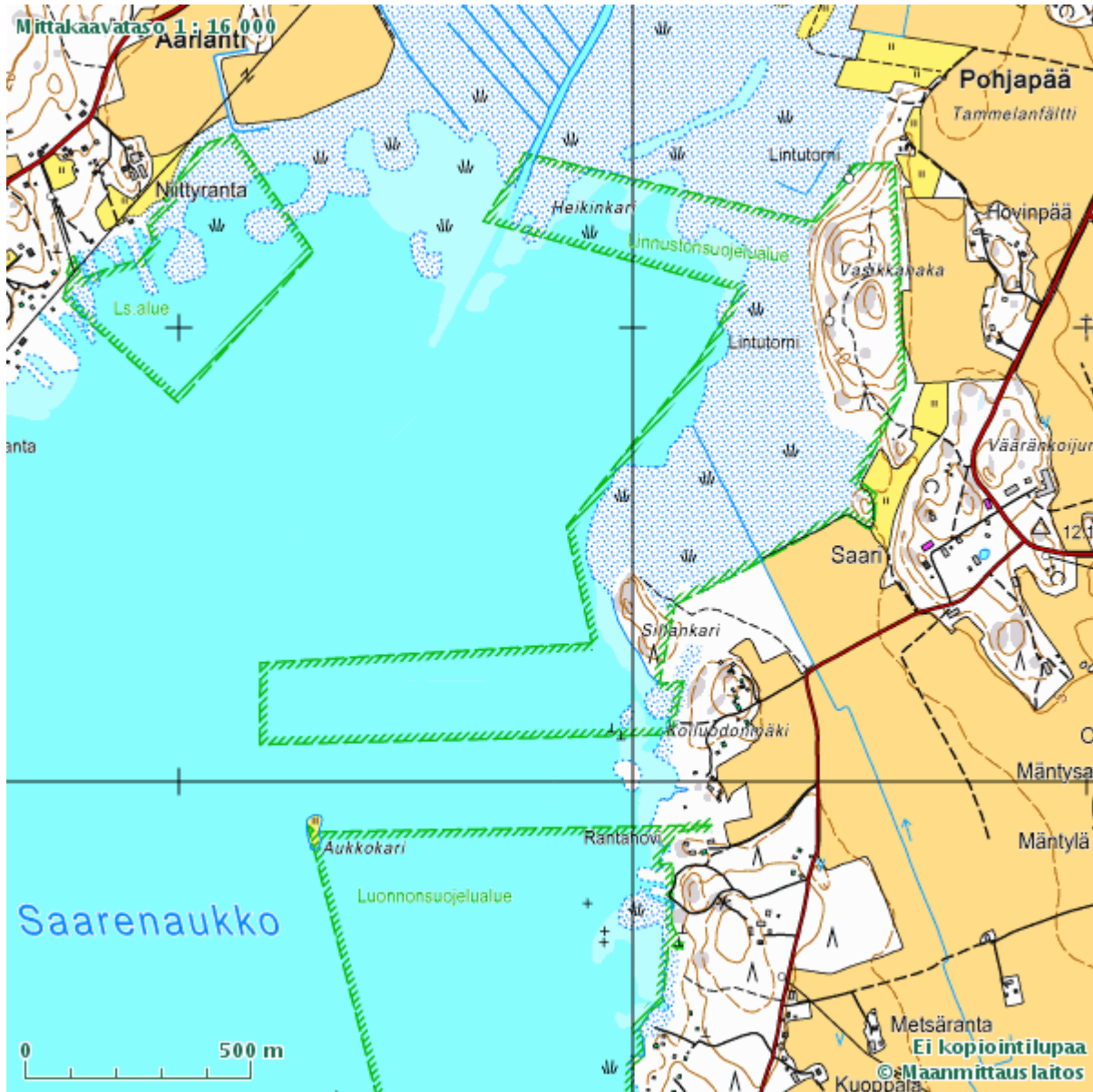

Saaren kartanon (Mynämäki)
arkeologiset tutkimukset
vuonna 2011

FT Kari Uotila
Muuritutkimus ky
suovillankatu 3
20780 Kaarina

Arkisto- ja rekisteritiedot

Kohteen nimi:	Saaren kartano
Kunta:	Mynämäki
Kohteen laji:	Kartanoalue
Ajoitus:	keskiaika-1900-luku
Peruskartta:	1044 02
ETRS-TM35FIN -tasokoordin:	N= 6732400 ja E= 218800
Tutkimuksen laatu:	Arkeologiset koetutkimukset
Tutkimuslaitos:	Turun yliopisto/arkeologia/SuVi_projekti ja Muuritutkimus ky
Tutkimuksen tekijä:	FT Kari Uotila
Kenttätöaika:	1.5.2011-30.9.2011
Rahoittaja:	Koneen säätiö
Kustannusarvio:	n. 15 000 €
Tutkimushistoria:	esim. Saaren kartano Mynämäellä. Toimittanut Hanna Nurminen 2008.
Alkuperäinen raportti:	Museoviraston arkisto.

Saaren kartano. Maanmittauslaitos 2012.

Tiivistelmä

Saaren kartanon alueella jatkettiin vuonna 2011 arkeologisia koetutkimuksia Muurimäellä.

Alueella tutkittiin osa Muurimäen raunion kellarirakennuksesta. Esiin saatiin osa alkuperäisistä seinärakenteista ja todennäköinen itään johtava oviaukko. Lisäksi esiin tuli kiviladelma, joka saattaa olla huonetilan tulisija.

Muurimäen alueella aloitettiin kahden aikaisemmissa inventoinneissa havaitun rakenteen perustuksen tutkimukset, joita on tarkoitus jatkaa vuonna 2012.

2.4.2012.

FT Kari Uotila

Muuritutkimus ky

suovillankatu 3 20780 Kaarina

www.muurututkimus.com

kuotila@muurututkimus.com

Saaren kartanon arkeologiset tutkimukset vuonna 2011.

Vuonna 2011 jatkettiin arkeologisia tutkimuksia Saaren kartanon alueella, erityisesti Muurimäen raunion pohjoisosassa olevassa kellarirakennuksessa (2011_1). Lisäksi aloitettiin koetutkimukset kahdessa muussa aikaisemmin todetussa rakenteessa Muurimäen alueella (2011_2 ja 2011_4). Samoin valvottiin pihapiirissä olevan vanhan puucee-rakennuksen konservointitöitä arkeologiselta osalta (2011_3).

Tutkimukset rahoitettiin osittain Koneen säätiön myöntämällä tutkimusapurahalla ja kaivauksiin liittyneet kellarirakennuksen korjaukset kustansi Koneen säätiön Saaren kartano. Arkeologisilla kaivauksilla oli FT Kari Uotilan lisäksi Turun yliopiston arkeologian opiskelija ja korkeakouluharjoittelijana työskennellyt Lilli Nordin. Kellarirakennuksen korjaustöihin osallistuivat rkm Jari Venhe, rakennuskonservaattoriopiskelijat Sari Perälä ja Johanna Lehtola ja rakennusmies Niko Salminen.

Tutkimuksissa käytettiin alueella aikaisemmin käytössä ollutta mittausaineistoa ja kaivaukset toteutettiin historiallisen ajan arkeologian menetelmien mukaisesti.

1. Kivikellari nro 11 / tutkimusalue 2011_1

Muurimäen pohjoisosassa olevan kellarirakennuksen seinäosat korjattiin vuonna 2011 käyttämällä kalkkisementtilaastia (65/35) jolla kiinnitettiin uudelleen avoinna olleet saumat. Samoin saumat kiilakivettiin soveltuvien osien. Rakenteen yläosan multamaa-ainesta tasattiin ja tasaisen pinnan päälle tehtiin bentoniitti matto -pinta ja sen päälle suojaava maatyttö.

Kellarin seinäosien pintarakenne oli suurelta osin joko avoin tai pelkkää multamaata. Saumojen puhdistuksen yhteydessä havaittiin, että saumaosissa oli ollut alkujaan laastia, joka oli huuhtoutunut pois kivien väliltä.

Huonetilassa oli sekoittunut multamaakerros, josta kaivettiin osa pois. Tällöin esiin tuli seinärakenteiden alaosa, jossa kivet olivat selvästi ylempiä kiviä suuremmissa ja muodostivat selvän seinärakenteen. On selvää että yläosan kivet ovat monin liikkuneet pois alkuperäisestä paikaltaan ja kallistuneet kohti huonetilaa.

Rakenteesta voitiin havaita myös se, että muuraus on ainakin osin vain yhden kiven levyinen, jolloin taustana on mullan ja humuksen sekainen maamassa. Ilmeisesti rakennus on tehty maakumpareeseen kaivamalla ja kivet seiniksi latomalla ja osin laastilla kiinnittämällä. Rakenne on samankaltainen kuin myös nykyisen navettarakennuksen pohjoispuolella olevassa rauniossa, jossa rinteeseen kaivetun kuopan seinän on muurattu rakenteeksi suoraan maa-ainesta vasten.

Rakenteen yläosassa oli viitteitä tiilisestä osasta, mutta mikään esiin tullut ei viitannut siihen, että kyseessä olisi ollut holvattu huonetila.

Rakenteen itäosa on ollut muita seinäosia matalampi ja varsinaisessa itäseinässä on reunoiltaan epämääräinen oviaukko, jonka pielet ovat alinta kivikertaa lukuun ottamatta tuhoutuneet. Huonetilan lattia on ollut n. 20-30 cm itäseinän kynnyistä alempana.

Rakenteen kaakkoiskulmalla on laaja ladottu kivirykelmä, joka saattaa olla huonetilassa ollut tulisijan pohja.

Rakennuksen tutkimukset jatkuvat vuonna 2012.

2. Kiviperustus nro 4 / tutkimusalue 2011_2

Saaren kartanon kartta-aineistojen perusteella Muurimäen pohjoisella mäkialueella on sijainnut 1700-luvun vaiheessa kartanon karjapihan rakennuksia. Alueella on useiden kiviperusteisten rakennusten jäännöksiä.

Näistä valittiin vuosien 2011-2012 tutkimuskohteeksi aikaisemmassa inventoinnissa kiviperustus nro 4 nimetty rakennekokonaisuus, jonka kaakkoisosan seinäperustus ja selvä kulmaus paljastettiin vuoden 2011 kaivauksissa 2 x 4 m kokoisella koekaivauksella.

Kallioiselle perustalle on rakennettu selvästi kiviperustus, jossa on käytetty saumaukseen savipitoista kalkkilaastia. Se voidaan muissa kartanon rakennuskohteissa liittää pääosin 1700-luvun rakennusvaiheeseen.

3. Perustus 8 / tutkimusalue 2011_4

Muurimäen kaakkoisosassa on selvästi ympäristöstään kohoava suorakaiteen muotoinen n. 8 x 6 m kokoinen matala kumpare, jonka tutkimus käynnistettiin vuonna 2011. Pintamaa poistettiin 2 m leveään ja tässä vaiheessa 6 m pitkän koekaivannon alueelta ja ensimmäisenä kerroksena tuli esiin lähes savimainen maakerros.

Tutkimus jatkuu kohteessa vuonna 2012.

4. Pihapiirin puucee / tutkimusalue 2011_3

Kartanon pihapiirissä olevan puuceen restaurointi toteutettiin kesällä 2011. Lattiarakenteiden alta tuli esiin sekoittunut multamaakerros, jossa oli runsaasti melko nuorta esinemateriaalia.

5. Yhteenveto

Vuoden 2011 arkeologisissa tutkimuksissa voitiin varmentaa se käsitys että Muurimäen kivikellari on ollut alkuaan ainakin osittain maakumpareeseen kaivettu ja muurattu rakenne. Sen oviaukko on ollut itään ja mahdollisesti huoneen kaakkoiskulmalla on ollut tulisija. Merkkejä kellarin holvauksesta ei saatu vaan todennäköisesti kyseessä on suoraseinäinen ja puisella vaakakatolla varustettu rakennus, joka ajoittuu todennäköisesti aikavälillä 1600-1700 -luku.

Kellari saatiin korjattua kesän 2011 aikana. Korjaus toteutettiin niin että muurit suojattiin bentoniittimatolla ja maataytöllä, jolloin kohteen päälle ei tarvita muurien kastumisen takia kattorakenteita. Kaiken kaikkiaan maakumpareeseen aikanaan rakennetun rakennuksen seinäosat ovat olleet jo melkoisessa liikkeessä ja osin kadottaneet alkuperäisen kantavan merkityksen.

Toteutettu laastimuuraus säilyttää rakenteen tämän hetkisen käsityksen mukaan parhaiten kattamattomana rakenteena.

Muurimäen pohjoisosan laaja rakennusjäännösalue on koetutkimusten mukaan ainakin pääosin 1700-luvun karjapihan rakennusvaiheesta.

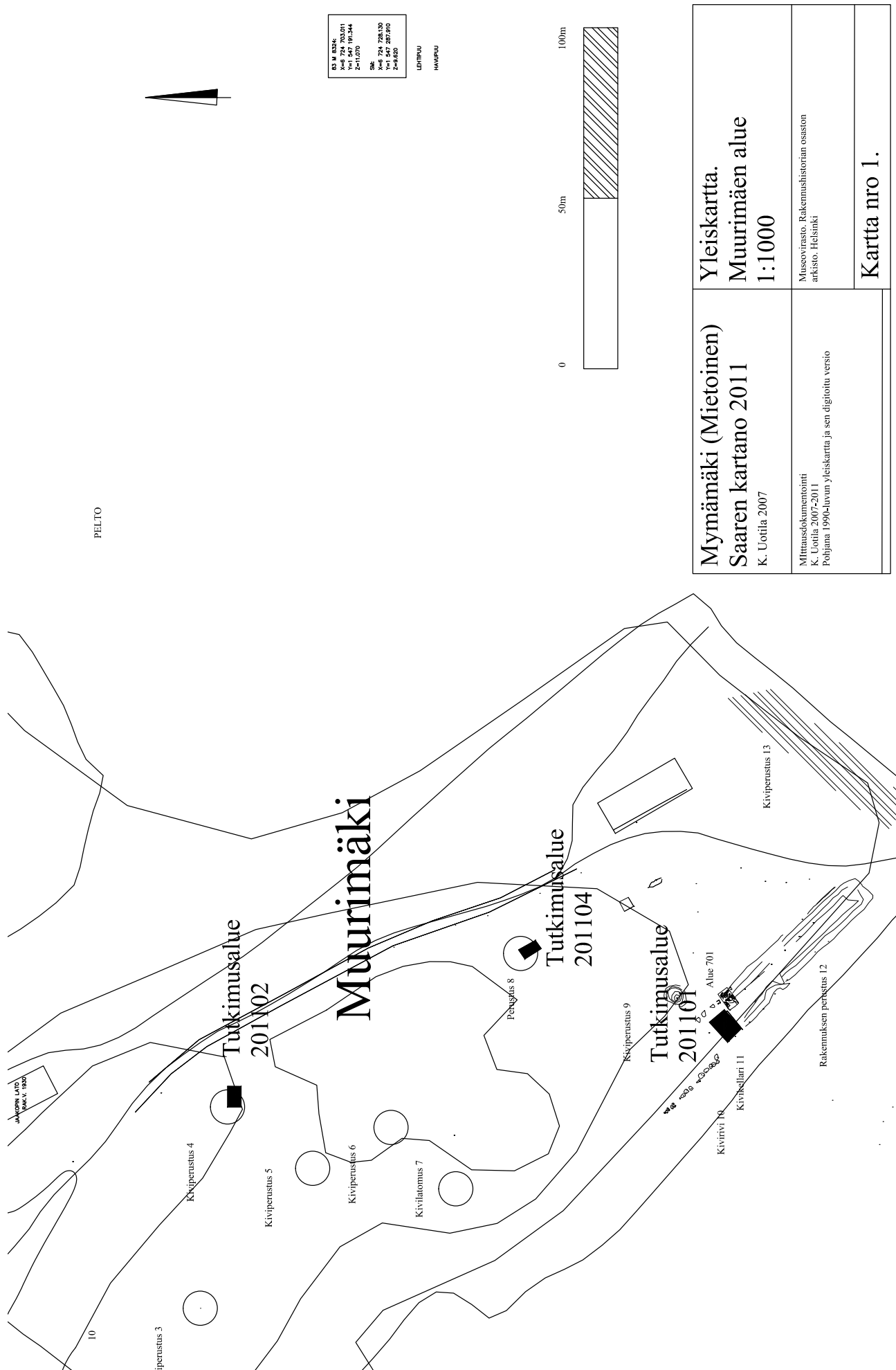
Matalan maakumpareen (alue 2011_4) tutkimukset käynnistettiin vuonna 2011 ja mahdollisuuksien mukaan myös kohteita jatketaan vuonna 2012.

FT Kari Uotila

Muuritutkimus ky

dosentin arvo / Turun yliopisto

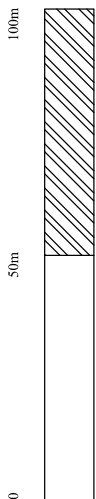
Kartta 1. Yleiskartta. Saaren kartano. Muurimäen alue. Kartan alkuperäinen koko A3 = 1:1000. KU

PELTO

ES M 8324
 X46 724 726,011
 Y41 547 287,344
 Z=1,070
 OS
 X46 724 726,130
 Y41 547 287,910
 Z=1,620

LEMPUU
 HANPUU

Mymämäki (Mietoinen) Saaren kartano 2011 K. Uotila 2007	Yleiskartta. Muurimäen alue 1:1000
Mittausdokumentointi K. Uotila 2007-2011 Pohjana 1990-luvun yleiskartta ja sen digitoitu versio	Museovirasto. Rakennushistorian osaston arkisto. Helsinki
Kartta nro 1.	

digikuvat:

Kuva 1. Kivikellari, tutkimusalue 2011_1. Luoteisosa. YK. SE.KU.

Kuva 2. Kivikellari, tutkimusalue 2011_1. Lounaisosa. YK. NE. KU.

Kuva 3. Kivikellari. tutkimusalue 2011_1. Läntinen osa. YK. E.KU.

Kuva 4. Kivikellari. tutkimusalue 2011_1. Länsiosa. YK. E. KU.

Kuva 5. Kivikellari. tutkimusalue 2011_1. Länsiosa. YK. E. KU.

Kuva 6. Kivikellari. tutkimusalue 2011_1. Koillisosa. YK. SW. KU.

Kuva 7. Kivikellari. tutkimusalue 2011_1. Kaakkoisosa. YK. NW.KU.

Kuva 8. Tutkimusalue 2011_2. Rakennuksen kiviperustus. YK. SE. KU.

Kuva 9. Tutkimusalue 2011_2. Rakennuksen kiviperustus. YK. S. KU.

Kuva 10. Tutkimusalue 2011_4. YK pintamaan poisto. S. LN

Kuvat 1 ja 2.

Kuvat 3 ja 4.

Kuvat 5 ja 6.

Kuvat7 ja 8.

Kuvat 9 ja 10.

